

ДО ПИТАННЯ ПРО ПЛАНУВАННЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПОЛІГРАФІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Одним з основних завдань розвитку суспільного виробництва в нашій країні на сучасному етапі є підвищення його ефективності на основі прискорення науково-технічного прогресу.

В звітній доповіді Центрального Комітету КПРС XXIV з'їзду-ві Комуністичної партії Радянського Союзу Л. І. Брежнев підкреслив, що рішуче прискорення науково-технічного прогресу лишається одним з головних завдань дев'ятої п'ятирічки¹. У зв'язку з цим важливого значення набуває планування ефективності виробництва. План підвищення ефективності виробництва (ППЕВ) стає важливим розділом техпромфінплану промислових підприємств.

Плануванню підвищення ефективності виробництва в умовах нової економічної реформи повинна приділятися особлива увага. Це повністю стосується і поліграфічної промисловості.

До переходу поліграфічних підприємств на нові умови господарювання планування підвищення ефективності виробництва, що знаходило своє відображення в плані оргтехзаходів, мало здебільшого формальний характер і не було достатньо пов'язане з іншими розділами техпромфінплану. Займаючи таке становище в системі внутрізаводського планування, воно не обґрунтовувало техніко-економічні показники підприємства. Після переходу на нові умови господарювання значення планування підвищення ефективності виробництва як важливого розділу техпромфінплану значно зростає.

Завданням цього розділу техпромфінплану є розробка на базі досягнень науки і техніки та передового досвіду заходів, спрямованих на всебічне підвищення ефективності виробництва шляхом впровадження нової техніки і технології, вдосконалення планування виробництва; вдосконалення організації управління підприємством; спеціалізації і кооперування; запровадження методів наукової організації праці та ін.

Здійснення заходів, спрямованих на підвищення ефективності виробництва, повинно відігравати велику роль у справі обґрунтування планових техніко-економічних показників підприємства.

Однак, як показало вивчення цього питання, планування підвищення ефективності виробництва на сьогодні ще не стало провідною ланкою в системі внутрізаводського планування. Фактично воно є найбільш відсталою ділянкою у всьому комплексі елементів планування, у всій системі матеріального стимулювання.

Вивчення стану і методики планування підвищення ефективності виробництва на ряді поліграфічних підприємств дає можливість виявити деякі негативні риси його, які потребують усунення.

Результати аналізу підвищення ефективності виробництва на поліграфічних підприємствах Києва, Харкова і Львова свідчать про те, що ця ділянка планування і тепер ще не відповідає тим вимогам, які

¹ Див.: Матеріали XXIV з'їзду КПРС. Політвидав України, 1971, стор. 63.

поставлені перед плануванням, і по суті не обґрунтовує показників плану — основного завдання, задля якого його введено.

Перш за все слід сказати про структуру плану підвищення ефективності виробництва. Сучасну структуру його на поліграфічних підприємствах не можна визнати досить чіткою. План являє собою набір найрізноманітніших заходів, які безперервно змінюються.

Різноманітність і зміни в структурі ППЕВ утруднюють виявлення якихось закономірностей в реалізації організаційно-технічних заходів у той чи інший період часу або в певних виробничих умовах. Відсутність чіткої структури ППЕВ не дає можливості виявити взаємозв'язок між ефективністю заходів, які впроваджуються, і економічними показниками роботи підприємства — обсягом виробництва, продуктивністю праці, собівартістю продукції, рентабельністю підприємств.

Без чіткої класифікації заходів плану підвищення ефективності виробництва, зв'язаних з напрямками технічного прогресу, не можна виявити закономірностей в змінах економічного ефекту від застосування тієї чи іншої групи заходів за певний період часу. Без такої класифікації не можна виявити і темпів підвищення технічного рівня виробництва на різних його дільницях, налагодити чіткий облік результатів впровадження заходів.

Планування підвищення ефективності виробництва поки що є по суті лише переліком заходів з деяким поясненням переваг кожного з них порівняно з технічними варіантами, які діяли раніше, та встановленням строків їх виконання і відповідальних осіб. Наприклад, на львівській друкофсетній фабриці «Атлас» план підвищення ефективності виробництва складається з окремих мало пов'язаних між собою планів з визначенням строків виконання і відповідальних осіб. Для заходів директивного характеру тут наводиться обсяг робіт на рік з розподілом по кварталах і умовно-річний економічний ефект. На Київській фабриці офсетного друку № 1 заходи ППЕВ поділяються на заходи директивного характеру і внутрішні заходи.

Для заходів директивного характеру вказується загальний обсяг робіт на плановий період і по кварталах, а для заходів внутрішнього характеру планування обмежується переліком їх, визначенням строку виконання і осіб, які відповідають за це. На деяких поліграфічних підприємствах України цей розділ в техпромфінплані зовсім відсутній (Київська фабрика офсетного друку № 2, Харківська друкофсетна фабрика, Львівська обласна книжкова друкарня).

План підвищення ефективності виробництва складається здебільшого після розробки виробничих планів. Внаслідок цього завдання ППЕВ не враховують додаткових можливостей збільшення виробництва і поліпшення якісних показників, які з'являються на виробництві при впровадженні досягнень науки і техніки.

Результати аналізу методики складання і структури планів ПЕВ свідчать про те, що організація їх на поліграфічних підприємствах різна і залежить у першу чергу від рівня планово-економічної роботи на підприємстві і від масштабів виробництва. Чим менші масштаби підприємства і нижчий рівень планово-економічної роботи, тим гірше справа з організацією планування підвищення ефективності виробництва.

Статистична звітність по виконанню заходів ППЕВ теж має формальний характер. Про що, наприклад, свідчать дані цієї звітності, в яких річний економічний ефект від впровадження відповідних заходів ППЕВ в більшості випадків не відповідає фактичній економічній ефективності, а являє собою величину, визначену на стадії проектування заходу.

Слід зазначити, що на ряді поліграфічних підприємств склалася така практика, при якій фактична економічна ефективність не тільки

не аналізується, але й не визначається. Фактична економічна ефективність вважається рівною тій, яка була орієнтовно визначена при розробленні відповідного заходу. Однак розрахунок її, як показало вивчення, часто не обґрунтовується. Підтвердженням цього є результати аналізу методики розрахунку планової економічної ефективності на ряді поліграфічних підприємств України.

Методика розрахунку економічної ефективності організаційно-технічних заходів має чимало недоліків. Головним із них є те, що розрахунок собівартості проводиться тільки за такою статтею, як заробітна плата (пряма, додаткова і відрахування на соцстрах). При розрахунку не беруться до уваги всі інші змінні статті, які мають безпосередній вплив на собівартість продукції у зв'язку із запровадженням відповідного заходу. До таких статей належать: амортизація основних фондів, витрати на електроенергію, на поточний ремонт і витрати, зв'язані з утриманням і експлуатацією устаткування. Трапляються випадки, коли при розрахунку економічної ефективності організаційно-технічних заходів статті собівартості визначаються не методом прямого розрахунку, а беруться як накладні витрати в процентному відношенні до прямої зарплати згідно техпромфінплану. Такий розрахунок призводить до неправильного визначення результату економічної ефективності заходів, що запроваджуються, знижуючи або завищуючи рівень їх економічної ефективності.

Практика аналізу фактичної економічної ефективності показує, що в більшості випадків фактична економічна ефективність не збігається з розрахунковою. В багатьох випадках фактична економічна ефективність значно нижча проектної.

Дані таблиці (стор. 147) свідчать, наприклад, що рівень фактичної собівартості від впровадження заходу «Криття корінців на БЦА-5» на 1000 одиниць нижчий за проектний (розрахунковий) на 22 коп., а від впровадження заходу «Вставка блоків на В-2М» — на 39 коп. на 1000 палітурок.

Проведений нами аналіз показує, що планування ефективності виробництва не зв'язане з усім комплексом планування (виробництва і реалізації продукції, продуктивності праці, собівартості, рентабельності та інших показників). Тепер створилося таке становище, при якому план підвищення ефективності виробництва відірваний від всього комплексу виробничих умов; планування здійснюється переважно з вузько науково-технічних позицій і не пов'язане з ППЕВ. Балансовий зв'язок повністю відсутній, а це веде до невідповідності науково-технічних задумів реальним виробничо-фінансовим умовам їх здійснення.

Відсутність балансового зв'язку плану підвищення ефективності виробництва з основними розділами техпромфінплану виключає технічне обґрунтування планових завдань, в результаті чого реальність самих технічних заходів дуже слабка і кількісний вплив їх на основні техніко-економічні показники недостатній.

Необхідність балансового зв'язку ППЕВ з іншими розділами техпромфінплану викликана потребою дати відповідь на питання: як забезпечене виконання основних техніко-економічних показників техпромфінплану і якщо воно забезпечене не повністю, то в якій мірі необхідна розробка додаткових заходів, спрямованих на підвищення ефективності виробництва.

З наведеного випливає, що ця ділянка планування вимагає всебічного вдосконалення. Основними шляхами такого вдосконалення, на нашу думку, є: а) надання плану підвищення ефективності виробництва конкретного характеру і додержання його структури, методики і строків складання, вибору цілеспрямованих заходів плану підвищення ефективності виробництва; б) обґрунтованість розрахунку економічної ефективності; в) визначення і аналіз фактичної економічної ефектив-

ності і зіставлення її з проектною; г) встановлення балансового зв'язку техніко-економічних показників плану підвищення ефективності виробництва з основними розділами техпромфінплану, оцінки достатності запланованих заходів.

Порівняння проектної і фактичної собівартості одиниці продукції при впровадженні оргтехзаходів

Назва підприємства	Назва заходу	Облікова одиниця	Собівартість проектна, облікові одиниці (в крб.)		Розрахункова економія на облікову одиницю (крб.)	Фактична собівартість облікової одиниці (крб.)		Фактична економія на облікову одиницю (крб.)	Відхилення фактичної економії від проектної на облікову одиницю (крб.)
			до впровадження заходу	після впровадження заходу		до впровадження заходу	після впровадження заходу		
Харківська книжкова фабрика «Комуніст»	Криття корінців БЦА-5	1000 палітурок	1,53	0,70	0,83	1,54	0,93	0,61	0,22
Харківська друкоофсетна фабрика	Вставка блоків на машині В-2М	1000 блоків	3,51	1,55	1,96	3,24	1,67	1,57	0,39

KHOLOD S. M., MASHTALER R. M.

ON THE QUESTION OF THE PLANNING OF RISING THE POLYGRAPHIC ENTERPRISES PRODUCTIONS EFFICIENCY

Summary

The peculiarities and the existing defects of the structure of the production efficiency rising plan, of the planmaking sequence, of the substantiation and computing method are disclosed. The connenctions with the whole planning complex are clucidated.

